

внутрішнього товаровиробника до виробництва товарів та послуг, конкурентних на зовнішніх ринках, стимулювати інноваційний розвиток, що потребує ефективних заходів із боку держави у кооперації з приватним бізнесом.

Список використаних джерел:

1. Шмігельська З. К. Оцінка ролі інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності вітчизняної економіки. *Вісник НУ «Львівська політехніка»*. 2007. № 594. С. 505–509.
2. The Global Competitiveness Report. The World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/> (Last Accessed: 24.03.2019).
3. The IMD World Competitiveness Yearbook. IMD World Competitiveness Center. URL: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center/> (Last Accessed: 24.03.2019).
4. Вертелева О. Фактори міжнародної конкурентоспроможності України. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2016. № 3. С. 33–48. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2016_3_4 (Дата звернення: 23.03.2019).
5. Piątkowski M. Poland has become Europe's growth champion, but can this success continue? *Emerging Europe*. URL: <https://emerging-europe.com/voices/poland-has-become-europes-growth-champion-but-can-this-success-continue/> (Last Accessed: 23.03.2019).
6. Кукурудза І. І. Міжнародна конкурентоспроможність української економіки в контексті польського досвіду . *Вісник Черкаського університету*. Серія «Економічні науки». 2016. № 4. С. 87–96.
7. Закордонні інвестори творять тисячі робочих місць в Польщі. URL: <http://vsetutpl.com/zakordonni-investory-tvoryat-tysyachi-robochykh-mists-v-polschi> (Last Accessed: 24.03.2019).
8. How to do business in Poland. PAIH. URL: https://www.paih.gov.pl/publications/how_to_do_business_in_Poland (Last Accessed: 22.03.2019).
9. Прямі іноземні інвестиції по країнах. Державний комітет статистики України. URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/inv_zd/nadh_pi/nadh_pi_1218u.xlsx (Дата звернення: 23.03.2019).
10. The World Factbook. CIA. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2078rank.htm> (Last Accessed: 23.03.2019).
11. Юхта О. І. Політика підтримки експорту: досвід «нових європейських економік». *Вісник Інституту економіки та прогнозування*. 2016. С. 57–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viep_2016_2016_9 (Last Accessed: 22.03.2019).

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Юдічева Ольга Петрівна,
доцент кафедри товарознавства та комерційної діяльності в будівництві,
Київський національний університет будівництва і архітектури,
кандидат технічних наук, доцент,
olga.iudicheva@gmail.com

Одним із п'яти принципів сталого глобального забезпечення продовольством, що складають основу Римської декларації щодо всесвітньої продовольчої безпеки (World Summit on Food Security, Rome, 16–18 November

2009), є усунення причин голоду і бідності та затвердження права кожної людини на доступ до безпечної, достатньої та біологічно цінної їжі. Цей принцип має розглядатися відповідно до прогресивної реалізації права на достатнє харчування в контексті національної продовольчої безпеки кожної країни [1].

Як обов'язок держави продовольча безпека, відповідно до Декларації, включає у себе фізичну і економічну доступність, продовольчу незалежність, надійність відносно сезонних і погодних коливань та стійкість зростання виробництва. У контексті національної безпеки держави продовольча безпека складається з проведення ефективної аграрної політики, створення умов для повноцінного розвитку сільськогосподарської галузі, розбудови розвиненої інфраструктури тощо.

Для того щоб оцінити можливості конкретної країни, розраховують індекс продовольчої безпеки. До 2017 р. зазначений індекс складався з трьох одиничних показників: якість та безпечність харчових продуктів, фінансова і фізична доступність; після 2017 р. додали четвертий показник – природні ресурси та стійкість. Ці зміни були пов'язані з погіршенням світової продовольчої безпеки. Крім традиційних ризиків все більш помітну роль почали відігравати проблеми із глобальним потеплінням і несприятливі погодні умови. Тому, починаючи з 2017 р., було прийнято рішення публікувати два варіанти індексу продовольчої безпеки: середній рейтинг продовольчої безпеки на основі трьох показників та скорегований з урахуванням четвертого – впливу природних факторів [2].

Особливість сьогодення – вагомий вплив факторів природного середовища на продовольчу безпеку держав світу. Наприклад, Австрія, завдяки зазначеному фактору, посідає друге місце, перемістивши США на четверту позицію. З урахуванням фактора природних ресурсів лідерами за індексами продовольчої безпеки є: Ірландія, Австрія, Франція. У цих європейських країнах сприятливі погодні умови, їхня продукція фінансово і фізично доступна, якісна та безпечна. Крім того, країни-лідери мають високий рівень життя, отже, населення має можливість споживати якісні, безпечні і, що дуже важливо, різноманітні продукти харчування. Крім того, в зазначених країнах діють досить високі стандарти щодо безпечності харчових продуктів. А місцеві виробники завдяки потужній урядовій підтримці та доступу до дешевих кредитів мають можливості для забезпечення не лише внутрішніх потреб ринку, а й для постачання товарів за кордон.

У загальному рейтингу, з урахуванням впливу природних умов, Україна обіймає 63 місце серед 113 країн і має індекс продовольчої безпеки – 54,1 бали. Перевагами України називають відносно незначну частку людей, що перебувають нижче глобального рівня бідності, безпечність продуктів харчування, низький рівень втрат продовольства, помірні тарифи на імпорт сільськогосподарської продукції, волатильність виробництва та наявність програм продовольчої безпеки. За Глобальним рейтингом найбільш негативно впливає на ситуацію з продовольчою безпекою в Україні низка факторів, що не належать до аграрних проблем, але які тісно пов'язані з загальним станом економіки, зокрема високий рівень корупції, занадто дорогі кредити, ризик політичної нестабільності [2].

Для покращення індексу продовольчої безпеки в Україні рекомендують проводити більш послідовну боротьбу з корупцією, захищати права інвесторів,

підвищувати доходи громадян. За умови достойних доходів більша частка населення України зможе покращити біологічну цінність щоденного раціону, урізноманітнити його, тобто забезпечити надходження не лише потрібної кількості кілокалорій з їжею, але й необхідних життєвоважливих незамінних макро- і мікронутрієнтів, від яких залежить добре здоров'я і самопочуття.

Звіт Об'єднаного секретаріату ФАО/ВООЗ, який було складено за результатами міжнародної конференції, що розглядала проблеми сучасного харчування (Рим, 2014 р.) [3], містить чітко окреслене коло рекомендацій всій світовій спільноті щодо покращення мікронутрієнтного складу раціону харчування найбільш вразливих категорій населення – вагітних жінок, жінок репродуктивного віку і дітей. Для жінок рекомендують проводити постійний контроль за надходженням до організму заліза, фолієвої кислоти та цинку. А в харчуванні дітей дошкільного віку пропонують забезпечувати достатнє надходження заліза і вітаміну А. За результатами проведених досліджень глобальними у світі є дефіцити: заліза, цинку, вітаміну А, фолієвої кислоти, йоду. Нестача кожного окремого мікронутрієнта має важкі наслідки для здоров'я людей.

Актуальність цієї проблеми для України беззаперечна, адже в нашій країні близько 9 % невагітних та 27 % вагітних жінок, 22 % дітей дошкільного віку мають анемію, у виникненні якої одним із найсуттєвіших факторів є дефіцит заліза. 24 % дітей дошкільного віку мають фізіологічний дефіцит вітаміну А, 2,5 % вагітних страждають на нічну сліпоту внаслідок дефіциту вітаміну А, у 70 % дітей дошкільного віку існує дефіцит йоду, 16 % населення має ризик неадекватного споживання цинку [4, с. 3].

Отже, вирішення завдань, які ставить перед людством продовольча безпека, вимагає комплексного підходу. Лише враховуючи всі фактори, що впливають на продовольчу безпеку, можна подолати проблеми чи запобігти їх появі.

Список використаних джерел:

1. Що таке світова продовольча безпека і чому Україна посідає 63 місце у рейтингу. URL: <http://bakertilly.ua/news/id44424/> (дата звернення: 30.03.2019).
2. Draft Declaration of the World Summit on Food Security. World Summit on Food Security. Rome, 16–18 November 2009. URL: http://www.fao.org/fileadmin/templates/wsfs/Summit/Docs/Declaration/WSFS09_Draft_Declaration.pdf/ (дата звернення: 30.03.2019).
3. Outcome of the Joint FAO/WHO Second International Conference on Nutrition. Hundred and Fiftieth Session, Rome, 1–5 December 2014. URL: <http://www.fao.org/3/a-MM323e.pdf> (дата звернення: 30.03.2019).
4. Концепція Державної науково-технічної програми «Біофортифікація та функціональні продукти на основі рослинної сировини на 2012–2016 роки». Київ. 2011. 11 с. URL: http://www1.nas.gov.ua/infrastructures/Legaltexts/nas/2011/regulations/OpenDocs/110608_189_concept.pdf (дата звернення: 31.03.2019).